

Dynamics of state youth policy in New Uzbekistan

Dilmurod XAKIMOV¹

National University of Uzbekistan

ARTICLE INFO

Article history:

Received October 2021

Received in revised form

15 October 2021

Accepted 20 November 2021

Available online

15 December 2021

Keywords:

youth,
youth state policy,
civil society,
society

ABSTRACT

Youth is an active driving force for the development of civil society in any country. Therefore, the employment of young people is a matter of national importance, because it is precisely young people who make up the future human and intellectual resources of the country. Studying the needs and tasks of young people is an urgent and promising task of state bodies, as well as socio-economic policy. Today, increasing the competitiveness of human potential largely depends on the national strategy for the use of youth labor. The need to assess the situation of young people in the labor market is determined by the fact that young people are the future of the country and the further development of society as a whole depends on the initial conditions of their activities. Modern youth largely influences political, economic and social processes in society. The lack of cooperation between society and youth leads to social crises. Therefore, by studying and analyzing this topic, it is possible to prevent social crises.

2181-1415/© 2021 in Science LLC.

DOI: <https://doi.org/10.47689/2181-1415-vol2-iss11/S-pp410-414>

This is an open access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

Янги Ўзбекистонда ёшларга оид давлат сиёсати динамикаси

АННОТАЦИЯ

Ёшлар фуқаролик жамияти ривожланиши учун фаол ҳаракатлантирувчи субъект ҳисобланади. Ишга жойлаштириш, ёшлар бандлиги – бу давлат аҳамиятига молик масала, чунки айнан ёшлар мамлакат кадрлар салоҳиятини ташкил қиласиди. Ёшлар муаммосини ўрганиш давлат ижтимоий-иктисодий сиёсатининг долзарб ва узоқ муддатли вазифаси ҳисобланади. Бугунги кунда инсон салоҳиятининг рақобатбардошлигини ошириш кўп жиҳатдан ёшлар меҳнатидан фойдаланиш соҳасидаги миллий стратегияга боғлиқдир. Меҳнат бозоридаги ёшлар

¹ PhD Student National University of Uzbekistan. Tashkent, Uzbekistan. E-mail: mr_dimosh90@mail.ru.

аҳволини баҳолаш зарурати ёшлар бу мамлакат келажаги эканлиги ва бутун жамиятнинг истиқболдаги ривожланиши улар фаолиятининг бошланғич шароитларига боғлиқлиги билан белгиланади. Бугунги ёшлар кўўл жиҳатдан жамиятдаги сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий жараёнларга таъсир кўрсатади. Жамият ва ёшлар ўртасидаги ҳамкорликнинг йўқлиги ижтимоий инқизорзларга олиб келади. Шунинг учун ушбу мавзуни ўрганиш ва таҳлил қилиш орқали ижтимоий инқизорзларнинг олдини олишга имконият яратилади.

Динамика государственной молодежной политики в Новом Узбекистана

АННОТАЦИЯ

Ключевые слова:

молодежь,
молодежная
государственная
политика,
гражданское общество,
общество.

Молодежь – активная движущая сила развития гражданского общества любой страны. Поэтому трудовая занятость молодежи, – это вопрос государственной важности, потому, что именно, молодежь составляет будущий человеческий и интеллектуальный ресурс страны. Изучение потребностей и задач молодежи – актуальная и перспективная задача государственных органов, а также, социально-экономической политики. Сегодня повышение конкурентоспособности человеческого потенциала, во многом зависит от национальной стратегии использования молодежного труда. Необходимость оценки положения молодежи на рынке труда определяется тем, что молодые люди – это будущее страны и дальнейшее развитие общества в целом зависит от исходных условий их деятельности. Современная молодежь, во многом влияет на политические, экономические и социальные процессы в обществе. Отсутствие сотрудничества между обществом и молодежью приводит к социальным кризисам. Поэтому, изучая и анализируя эту тему, можно предотвратить социальные кризисы.

КИРИШ

XXI аср инсониятни шиддатли ва зиддиятли ўзгаришлар уммонига ташлади. Инсоният иқтисодий, ижтимоий, сиёсий, экологик, шу билан бирга, пандемия каби муаммолар ечимини излаш қаторида, янги мафкуравий ва молиявий гирдобида яшаб келмоқда. Мамлакатимизда дунёвий ва демократик жамият қуриш ва унинг ўзига хос қийинчиликлари мамлакат ёшларига бўлаётган турли мафкуравий таҳдидларнинг олдини олдиндан кўра билиш, уларга қарши таъсир тамойилларини белгилаш ва амалий саъй-ҳаракатлар тизимини ишлаб чиқишни долзарб вазифалардан бири даражасига қўтаради. Чунки мафкуравий тазиик ва таҳдидлар жамиятлар ҳамда давлатлар бутунлиги, улар суверенитети, яхлитлигига қарши қаратилган ҳамда янги асрнинг асосий қарама-қаршилигини ўзида намоён этаётган ижтимоий-сиёсий воқеликдир. Мамлакатимизда кейинги беш йилда амалга оширилаётган

изчил ислоҳотлар, Янги Ўзбекистонинг ижтимоий -иқтисодий ривожи учун асосий пойдевор вазифасини ўтамоқда. Мамлакатимизнинг барча жабҳаларида ислоҳотларнинг амалга оширилаётганлиги, шунингдек, асосан, ёшларга яратилаётган кенг имкониятлар, уларнинг илм олиши жамиятда ўз ўрнига эга бўлиши, ҳеч бир ёш эътибордан четда қолмаётганлиги бу, албатта, ислоҳотларнинг амалий аҳамият касб этишидан далолат беради.

Янги Ўзбекистон – демократия, инсон ҳуқуқ ва эркинликлари борасида умум-эътироф этилган норма ва принципларга қатъий амал қилган ҳолда, жаҳон ҳамжамияти билан дўстона ҳамкорлик тамойиллари асосида ривожланадиган, пировард мақсади халқимиз учун эркин, обод ва фаровон ҳаёт яратиб беришдан иборат бўлган давлатдир. Ўтган тарихан қисқа даврда ислоҳотлар туфайли эришган натижаларимиз ҳақида узоқ гапирмоқчи эмасман. Бу мавзуда мамлакатимиз ҳамда чет эл оммавий ахборот воситалари орқали нуфузли давлат ва сиёсат арбоблари, эксперт ва таҳлилчиларнинг фикрлари мунтазам эълон қилиб келинмоқда. Бундай холис баҳолар барчамизни қувонтиради. Айни вақтда шуни таъкидлашни истардимки, биз бу демократик ўзгаришларни кимларгадир ёқиш, мақтаниш, турли рейтингларга кириш учун эмас, аксинча, демократик жараёнлар ўзимизга сув билан ҳаводек зарур бўлгани учун, халқимиз, авваламбор, ёш авлодимизнинг бугунги ҳаёти ва эртанги истиқболини ўйлаб, миллий манфаатларимиз йўлида амалга оширмоқдамиз [1].

Янги Ўзбекистон, айниқса, ёшлар учун кенг имконият эшигини очди. Тарихий жиҳатдан қисқа муддат ичидаги ёшларга оид давлат сиёсати ва уни амалга оширувчи институтлар фаолияти янгича мазмунда қайта шакллантирилди. Шу боис таълимтарбия ва илм-фан соҳаси 2017–2021-йилларда Ўзбекистонни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегиясининг устувор йўналишларидан бири этиб белгиланди [2].

2021-йилнинг Ўзбекистон Президенти томонидан “Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йили” деб эълон қилиниши эса ёшларга оид давлат сиёсати тамойилларининг жорий қилиниши ва амалга оширилишида муҳим босқич бўлди.

Бу эса, ўз навбатида, ёшларнинг ёшлар ва жамият ўртасидаги муносабат, ёшларнинг амалга оширилаётган ўзгаришларни қабул қилиши ва қўллаб-қувватлаши мамлакатнинг ижтимоий -сиёсий ривожланишида муҳим ўрин тутади.

ТАДҚИҚОТ ТЕХНОЛОГИЯСИ

Мазкур мақолада тадқиқот методологияси сифатида қиёсий ҳамда сиёсий даражасида таҳлил қилиш методлари танланди. Бугунги кунда ёшлар фаолиятини таҳлил қилиш ва уларнинг муаммоларини ўрганиш ҳамда жамиятнинг турли жабҳаларида ёшлар фаолияти тадқиқотларини жорий қилиш, фалсафий таҳлилини ишлаб чиқиши масалалари юзасидан илмий-назарий ҳамда эмпирик усусларда ёндашув услублари қўлланилди. Мақолада бирламчи ва иккиламчи ахборот турларидан таҳлил учун фойдаланилди.

ТАҲЛИЛ ВА НАТИЖАЛАР

Ёшлар жамиятнинг асосий бўғинини ташкил қилувчи ижтимоий қатлам сифатида ижтимоий-сиёсий фанлар таркибида маҳсус ўрганиш XXI асрнинг 20–30-йилларида бошланган. Ёшлар муаммолари ва ёшлар ўртасида турли деструктив кайфиятлар, энг аввало, педагогика ва танқидий педагогика соҳасида ўрганилган.

Шунингдек, ёшлар муаммоси ва уларнинг вужудга келиши илк бор таҳлил қилган олимлардан бири Маргарет Мид ҳисобланади [2]. Кейинчалик мазкур масалалар бошқа ижтимоий -сиёсий фан соҳалида тадқиқ етилди. Бугунги кунда ёшлар муаммоларининг турли қирралари ва шаклларини, унинг ўзига ҳос жиҳатларини ўзида мужассам этган “Ювентология”фани ривожланиб бормоқда [3].

Мустақиллик йилларида Ўзбекистонда ёшларга оид кенг қамровли тадқиқотлар ижтимоий-сиёсий фанлар таркибида С. Жўрайев, Е. Бабамуротов, Қ. Қурунбайев, И. Каримов, З. Қодирова, Г. Туленова, Т. Маликов, Ш. Ерматов каби олимлардан томонидан тадқиқ қилинди.

Ўзбекистонда барпо этилаётган фуқаролик жамияти ёшларга оид давлат сиёсатига бўлган ижтимоий талабни кучайтирди. Чунки фуқаролик жамияти онгли, билимли, маърифатли, кишилар жамияти ҳисобланади. Фуқароларни тарбия қилмасдан туриб, фуқаролик жамиятини қуриб бўлмайди [4]. Шу сабабдан, мамлакатда ёшларга оид давлат сиёсати масалалари ечими ва амалиётига турли давлат ва нодавлат ташкилотлари кенг жалб этилади.

Сўнгги йилларда ёшларга оид давлат сиёсатининг ҳукуқий асосларини мустаҳкамлаш мақсадида “Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни қабул қилинди. Ўзбекистонда 30-июнь – “Ёшлар куни” деб эълон қилинди. Турли соҳаларда юксак натижа ва ютуқларга эришаётган фидойи ёшларимизни рағбатлантириб бориш мақсадида “Мард ўғлон” давлат мукофоти ва “Келажак бунёдкори” медали таъсис этилди.

Ўзбекистонда ёшларга оид давлат сиёсатини янги босқичга олиб чиқиши, ёшлар соҳасидаги муаммоларга самарали ечимлар ишлаб чиқиши, ваколатли органлар фаолиятини самарали ташкил этиш ва мувофиқлаштириш, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019-йил 27-декабрдаги мамлакат ёшлари билан учрашувида белгиланган вазифаларни амалга ошириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Ёшлар ишлари агентлиги (кейинги ўринларда - Агентлик) [5] ташкил этилди.

Агентликнинг асосий вазифаси ва фаолият йўналишлари қўйидагилардан иборат:

- ёшлар билан боғлиқ соҳа ва йўналишларда ягона давлат сиёсати, стратегик йўналишлар ва давлат дастурларини ишлаб чиқиши ҳамда амалга ошириш;
- ёшлар сиёсати соҳасидаги қонун ҳужжатларига риоя этилиши устидан давлат назоратини амалга ошириш;
- ёшларни Ватанга садоқат, миллий ва умуминсоний қадриятларга ҳурмат руҳида тарбиялаш, ўсиб келаётган ёш авлодни илм-фан ва инновацияларга кенг жалб этиш, уларни “Миллий тикланишдан – миллий юксалиш сари!” ғояси атрофида бирлаштиришга қаратилган чора-тадбирларни белгилаш;
- ёшларга оид дастурлар, лойиҳалар ва илмий-тадқиқот ишларини молиялаштириш учун ижтимоий буюртма шаклида ажратиладиган давлат грантлари ва субсидияларни тақсимлаш, улардан мақсадли ва самарали фойдаланилишини таъминлаш;
- тарбия муассасаларини тамомлаган етим ва ота-онасининг қарамоғидан маҳрум бўлган ёшларнинг ижтимоий-ҳукуқий ҳимоясини ташкил этиш ва бандлигини таъминлаш ва бошқалар.

МУҲОКАМА ВА ТАВСИЯЛАР

Тадқиқот жараёнида ўрганилган ёшлар ва уларнинг жамият билан боғлиқ йўналишлар ҳамда муаммоларни қуидаги тарзда гуруҳлаш мумкин:

- асосан, уюшмаган ёшларни жамиятнинг турли жабхаларига жалб этиш ва шунингдек, уларни жамият билан алоқа олиб бориши учун турли хил имкониятларни яратиш лозим;
- миллий ўзлигини англаш, ватанпарварлик, ўз ватанидан фахрланиш, бой миллий-маданий, тарихий урф-одат ва анъаналарга, халқнинг интеллектуал меросига хурмат туйғусини кучайтириш;
- Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамиятига интеграцияси, республиканинг жаҳондаги обрў-эътибори ва мавқенини мустаҳкамлаш [6];
- ёшлар билан боғлиқ соҳа ва йўналишларда ягона давлат сиёсати, стратегик йўналишлар ва давлат дастурларини ишлаб чиқиш ҳамда амалга ошириш ва уларни ҳаётга татбиқ этиш.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Янги Ўзбекистон газетасига берган интервюси” № 165 (421), 2021-йил 17-август.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги ПФ-4947-сонли Фармони. www.lex.uz.
3. Margaret Mead. People and Places [1959], Continuities in Cultural Evolution [1964], Culture and Commitment [1970]. // Garden city Ny: Doubleday.
4. Pavlovskiy V.V. Yuventologiya: proyekt integrativnoy nauki o molodeji. – M.: Akademicheskiy proyekt, 2001.
5. Jo'rayev N. Agar ogoh sen. Siyosiy esse. – T.: Sharq, 1998.
6. www.lex.uz.
7. Кадрлар тайёрлаш миллий дастури. – Т., 1997. – Б. 6.